

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/204/2018
Identifikačné číslo spisu: 1109221786
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1109221786.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C. I., bytom K., Y. X, zastúpenej Mgr. Romanom Tomanom, PhD., advokátom so sídlom v Bratislave, Rudnayovo námestie 1, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu škody vo výške 20.504,80 €, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 22 C 199/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2017 sp. zn. 9 Co 457/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .
Žalobkyňa nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) ostatným rozsudkom z 12. januára 2015 č. k. 22 C 199/2009-147 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1.270,01 € titulom náhrady škody a nemajetkovú ujmu v sume 8.000,- €, a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote 30 dní po právoplatnosti rozsudku.

1.1. Čo do základu uplatnenej pohľadávky súd prvej inštancie vychádzal z názoru vysloveného Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) v uznesení zo 16. apríla 2012, sp. zn. 9 Co 520/2012, ktorým zrušil prvostupňový zamietajúci rozsudok (v poradí prvý). Odvolací súd uviedol, že analógiou je možné prijať záver, že ak Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) odmietol vykonať európsky zatýkací rozkaz a žalobkyňu prepustil z väzby na slobodu, došlo de facto k zastaveniu konania o ňom v zmysle § 8 ods. 5 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). Ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade vydávacej väzby, keď osoba bola vzatá do väzby, ale nakoniec bola prepustená a bolo rozhodnuté, že európsky zatýkací rozkaz sa nevykoná, treba hľadať nielen v ustanovení čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“), ale vo všeobecnej rovine predovšetkým v čl. 1 ods. 1 ústavy, teda v princípoch materiálneho právneho štátu, preto ak má byť štát za taký skutočne považovaný, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Ďalej poukázal na uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 1/2009, sp. zn. 4 Cdo 183/2009 a sp. zn. 4 Cdo 54/2011. V danom prípade teda boli u žalobkyne splnené predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, vymedzené pozitívne v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z.z. a zároveň nebol naplnený žiadny z negatívnych predpokladov vylučujúcich vznik nároku na náhradu škody podľa § 8 ods. 6 uvedeného zákona.

1.2. Súd prvej inštancie zistil, že žalobkyni prináleží nielen náhrada škody vo forme nákladov vynaložených v priamej príčinnej súvislosti s vedením trestného konania voči jej osobe, ale aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch ako spravodlivá a dostatočná forma zadosťučinenia, ktorú súd určil s prihliadnutím na intenzitu, rozsah, ako aj na dĺžku trvania neoprávneného zásahu. Žalobkyňa bola v dôsledku trestného stíhania vystavená väzbe a s ňou spojenému obmedzeniu osobnej slobody v trvaní takmer tri mesiace, v dôsledku ktorej bola nútená prežívať strach o svoje maloleté deti odkázané na starostlivosť starých rodičov, ako aj obavy z budúcnosti a možných následkov trestného stíhania, resp. výkonu Európskeho trestného rozkazu, ktoré sa ukázalo ako nedôvodné. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy sa riadil ustanovením § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., a prihliadol aj na konštantnú judikatúru ESLP, ako aj na výšku odškodnenia priznávaného v obdobných prípadoch. Vo zvyšku uplatnenej nemajetkovej ujmy žalobu zamietol, nakoľko mal za to, že výška nemajetkovej ujmy požadovaná žalobkyňou vo výške 16.596,96 € je neprimeraná následkom, ktoré jej boli nezákonným rozhodnutím spôsobené.

1.3. Pokiaľ ide o nárok žalobkyne na náhradu majetkovej škody uplatnenej spolu vo výške 3.095,51 € spočívajúcej v trovách obhajoby 812,33 € a ušlého zisku vo výške 2.241,19 € tento posúdil za čiastočne dôvodný, keď žalobkyni priznal právo na zaplatenie trov obhajoby vo výške 812,33 €, teda v celej uplatnenej výške, pričom v časti nároku uplatneného ako ušlý zisk prisúdil žalobkyni len jeho časť vo výške 457,68 € a vo zvyšku nárok zamietol ako nedôvodný. V zmysle konštantnej judikatúry najvyššieho súdu (R 70/1994, R 35/1991) vyplýva jednoznačný záver, že ten, proti ktorému bolo trestné stíhanie zastavené, tak ako tomu bolo v zmysle uvedeného de facto v prípade žalobkyne, pričom táto skutočnosť v konaní sporná nebola, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa zákona č. 514/2003 Z.z. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Žalobkyni v dôsledku uznesenia o výkone európskeho zatýkacieho rozkazu a následným trestným stíhaním bola spôsobená škoda, za ktorú podľa zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovedá žalovaný. Táto škoda bola žalobkyni spôsobená v príčinnej súvislosti s vydaním predmetného uznesenia, ktorým bol voči nej vykonaný európsky trestný rozkaz a bola vzatá do väzby v trvaní od 25.09.2005 do 15.12.2005. Žalobkyňa včas požiadala žalovaného o predbežné prerokovanie jeho nároku, avšak bez úspechu, preto sa po uplynutí šesťmesačnej lehoty obrátila so svojim nárokom na príslušný súd.

1.4. Pri posudzovaní nároku žalobkyne uplatneného titulom ušlého zisku vo výške 2.241,19 € postupoval súd v zmysle judikatúry (4 Cdo 319/2008), v zmysle ktorej nepostačuje len pravdepodobnosť zvýšenia majetku poškodeného v budúcnosti, ale musí byť stanovené naisto, že pri pravidelnom behu vecí, pokiaľ by nebolo protiprávneho konania škodcu, mohol poškodený dôvodne očakávať zvýšenie svojho majetku. Pri rozhodovaní o výške ušlého zisku vychádzal súd prvej inštancie zo mzdového listu, z ktorého ustálil, že ušlý zisk žalobkyne v súvislosti s väzbou predstavuje sumu 457,68 €. S poukazom na námietku žalovaného, že pri výpočte ušlého zisku je potrebné zohľadniť skutočnosť, že po návrate z väzby dňa 15.12.2005, t.j. od 16.12.2005 mohla žalobkyňa objektívne pracovať, ušlý zisk v tejto časti nepriznal, keďže absentovala príčinná súvislosť s konaním škodcu.

1.5. Žalobkyňa si v konaní uplatnila aj nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v súvislosti s predbežným prerokovaním nároku vo výške 854,32 €. Súd rozhodujúci o tomto nároku vychádzal z ust. § 18 ods. 3, druhá veta zákona č. 514/2003 Z.z., podľa ktorého súčasťou trov konania nie sú náklady na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pred príslušným orgánom. Navyše žalobkyňa nepredložila súdu žiaden dôkaz preukazujúci, že jej trovy predbežného prerokovania skutočne vznikli, nepreukázala, že advokátovi vyplatila z tohto titulu odmenu a že sa tak o žalovanú sumu 854,33 € zmenšil jej majetok, preto súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol.

2. Odvolací súd na odvolanie žalovanej rozsudkom z 26. októbra 2017 sp. zn. 9 Co 457/2015 (ďalej aj

„napadnuté odvolacie rozhodnutie“) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Vychádzal pritom zo skutkových zistení, ktoré neboli medzi stranami sporné, že uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. Ntc II. 5/05 zo dňa 25.9.2005 bolo rozhodnuté o vzatí žalobkyne do väzby na základe Európskeho zatýkacieho rozkazu (ďalej len „EZR“), sp. zn. 1Bny 37/2005/2 vydaného dňa 11.5.2005 Mestským súdom v Esztergome, Maďarská republika, s tým, že väzba začína 23.9.2005 o 8.30 hod. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 11.10.2005. Žalobkyňa sťažnosť proti uzneseniu nepodala. Uznesením odvolacieho súdu, sp. zn. Ntc II. 5/05 zo dňa 26.10.2005 bolo rozhodnuté, že sa vykoná EZR pre 1 násobný trestný čin plynulého spáchania podvodu na značnú škodu ako spolupáchateľ podľa § 318 odsek 1, odsek 5 písmeno a) Trestného zákonníka Maďarskej republiky. Voči uzneseniu sp. zn. Ntc II. 5/05 zo dňa 26.10.2005 podala žalobkyňa ústne do zápisnice sťažnosť, ktorú prostredníctvom právneho zástupcu odôvodnila tým, že skutok popísaný v EZR spĺňa všetky znaky pokračovania v trestnom čine podvodu spáchaného formou spolupáchateľstva. Z opisu skutku je rovnako zrejmé, že k niektorým z jednotlivých čiastkových útokov malo dôjsť na území Slovenskej republiky. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3To 136/2005 bolo uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 26.10.2005, sp. zn. Ntc II. 5/05 zrušené a žalobkyňa bola prepustená na slobodu. Zo žiadosti o predbežné prerokovanie doručenej dňa 15.6.2006 vyplýva, že žalobkyňa požiadala žalovanú o prerokovanie jej nároku na náhradu škody v celkovej výške 20.504,80 €.

2.2. Ďalej uviedol, že ak súd prvej inštancie vzhľadom na zistený skutkový stav a závery odvolacieho súdu uvedené v jeho zrušujúcom uznesení (bod 1.1.) zaviazal žalovanú k náhrade škody vo výške 812,33 € (trovy obhajoby v súvislosti s väzbou, čo v bodoch 10.1. až 10.3. ďalej rozviedol, pozn.), vo výške 457,68 € (ušlý zisk) a k náhrade nemajetkovej ujmy vo výške 8.000,- € (čo v dôsledku odvolacích námietok žalovanej ďalej podrobnejšie rozviedol v bode 11, pozn.) rozhodol vecne správne.

2.3. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol v zmysle zásady úspechu v konaní.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu (iba) „vo výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok Okresného súdu ... v časti, v ktorej súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni nemajetkovú ujmu vo výške 8.000,- €“ podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), a to podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dôvodom podania dovolania bolo podľa žalovanej „nesprávne právne posúdenie otázky primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy dovolacím súdom“. Nastolenú otázku v ďalšom texte dovolania konkretizovala ako právnu otázku „primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe“.

3.1. Žalovaná v tejto súvislosti vytykala odvolaciemu súdu jeho názor uvedený v bode 11.3. odôvodnenia in fine, „že v danom prípade výška náhrady nemajetkovej ujmy v sume 97,56 € za jeden deň väzby je primeraná a adekvátna okolnostiam prípadu, keď žalobkyňa ako matka maloletých detí bola nezákonne obmedzená na osobnej slobode takmer 3 mesiace a takto celkovo určená výška náhrady nemajetkovej ujmy vzhľadom na dĺžku väzby 82 dní je v súlade s požiadavkou spravodlivosti“, ku ktorému údajne došiel podľa § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., ako aj v kontexte „konštantnej judikatúry ESĽP v tomto smere“ a s prihliadnutím na „sadzbu náhrady nemajetkovej ujmy za deň obmedzenia osobnej slobody stanovenú v niektorých európskych štátoch - signatároch Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“. Odvolací súd nezohľadnil ani celkovú dĺžku trvania väzby u žalobkyne (83 dní) a v jej prípade nešlo o extrémny zásah do osobnej sféry (odvolací súd tu argumentoval tým, že žalobkyňa je matkou maloletých detí).

3.2. Podľa jej názoru sa odvolací súd od aplikovanej praxe ESĽP v podobných prípadoch zásadne odklonil, keď priznal viac ako dvojnásobne vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy v jednom z viacerých skutkovo podobných prípadov. Poukázala na veci vedené v podobných súvislostiach proti Slovenskej republike Kormoš c/a SR (priznaná suma 33,- €/1 deň obmedzenia osobnej slobody) a Winkler c/a SP (priznaná suma 44,- €/1 deň obmedzenia osobnej slobody).

3.3. Žalovaná uviedla, že odvolací súd pri posudzovaní skutkového stavu v súvislosti s ustanovením § 17 ods. 3 a 4 zákona č. 514/2003 Z.z. síce zvolil správnu právnu normu, ktorú aj správne interpretoval, avšak nesprávne ju aplikoval. Jeho správna aplikácia by mala podľa názoru žalovanej vychádzať z kritérií, či určitej rámcovej limitácie pre voľnú úvahu súdu o výške odškodnenia nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným výkonom verejnej moci, k čomu by mal dať stanovisko dovolací súd. V tomto ohľade uviedla, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 15/2012 sa v podobných súvislostiach

(iba) marginálnym spôsobom dotýka nastoleného problému. Za inšpirujúce v tomto ohľade považuje rozhodnutie českého najvyššieho súdu sp. zn. 30 Cdo 2357/2010.

3.4. Žalovaná navrhla najvyššiemu súdu, aby v napadnutej časti zrušil napadnuté odvolacie rozhodnutie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby v napadnutej časti zmenil napadnuté odvolacie rozhodnutie a sám rozhodol vo veci.

3.5. Zároveň žalovaná podala návrh na odklad vykonateľnosti odvolacieho rozhodnutia v dovolaní napadnutom rozsahu, a to vzhľadom na uvedené dovolacie dôvody a pomery strán sporu (v prípade žalovanej nemožno očakávať platobnú neschopnosť, ktorý problém môže reálne nastať v prípade žalobkyne).

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd na návrh žalovanej (bod 3.5) uznesením z 26. júna 2019 sp. zn. 7 Cdo 204/2018 odložil vykonateľnosť oboch nižších rozhodnutí.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie ako strana sporu podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) dovolateľka, na ktorú sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. b/ CSP a v ktorej neprospech bol dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia vydaný (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť (§ 447 písm. f/ CSP).

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

14. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

15. Žalovaná podala dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, tvrdiac, že v dovolaní nastolenú právnu otázku, ktorú riešil odvolací súd, doteraz dovolací súd neriešil, resp. nevyriešil (sama ale v dovolaní poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 15/2012, ktoré sa podľa jej názoru malo marginálnym spôsobom dotýkať nastoleného problému, pozn.). V podstatnom žalovaná odvolaciu súdu vytýka nesprávne právne posúdenie otázky „primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe“ (bod 3). Takto nastolenú právnu otázku dovolací riešil opakovane, účastníčkou ktorého konania (a aj dovolateľkou) bola opakovane aj žalovaná. V rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 25/2019 dovolací súd v tejto súvislosti uviedol:

15.1. „Najvyšší súd v rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp.zn. 4 Cdo 171/2005 konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané, či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.“

15.2. „Danou problematikou sa najvyšší súd zaoberal aj v rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6 Cdo 37/2012, v ktorom dospel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávaných veciach; v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok ESELP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike.“

15.3. „V rozhodnutí najvyššieho súdu z 30. septembra 2013 sp. zn. 6 MCdo 15/2012 dospel súd k záveru, podľa ktorého určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z.z., v zmysle ktorého v prípade, že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.“

15.4. „V ďalšom rozhodnutí zo 7. augusta 2018 sp. zn. 3 Cdo 7/2017 najvyšší súd pri riešení predmetnej otázky poukázal na judikatúru ESELP, podľa ktorej náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené

kráľovstvo). ESLP konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napríklad Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo). Okrem toho ESLP vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napríklad Público - Comunicação Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon ESLP zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko).“

15.5. „V rozhodnutí najvyššieho súdu z 24. júla 2018 sp. zn. 3 Cdo 19/2018 najvyšší súd konštatoval, že povinnosť všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ústavného súdu a ESLP, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenil neskôr nič ani zákon č. 514/2003 Z.z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. (v znení zákona č. 412/2012 Z.z.) tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí ESLP. V tomto rozhodnutí dovolací súd vo vzťahu k predmetnej otázke poukázal na judikatúru ESLP (Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo; Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo; Público - Comunicação Social, S. A. v. Portugalsko; Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko).“

15.6. „Vyššie uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu sa týkali sporov, v ktorých rovnako ako v posudzovanom prípade išlo o náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. (okrem rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 19/2018, kde bol žalobcom uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z.). Zákon č. 58/1969 Zb. neupravoval náhradu (a teda ani jej výšku) nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. K záveru o možnosti priznať túto náhradu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. dospela prax všeobecných súdov Slovenskej republiky až v súvislosti s právnymi názormi najvyššieho súdu obsiahnutými v judikáte R 13/2009.“

15.7. „Najvyšší súd v rozhodnutí z 31. mája 2007 sp. zn. 4 Cdo 177/2005, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 13/2009, pri riešení otázky odškodnenia väzby vyslovil záver, podľa ktorého nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Najvyšší súd zdôraznil, že ustanovenie čl. 5 ods. 5 Dohovoru obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje jeho aplikáciu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu. Neurčité právne pojmy v žiadnom prípade nie sú ustanoveniami, ktoré by súdu umožňovali ľubovôľu, alebo ktoré by umožňovali súdu absolútne neobmedzenú úvahu. Ich aplikáciu a výklad je súd povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach (najvyšší súd v tomto rozhodnutí poukázal na rozsudok ESLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike).“

15.8. Nastolenou právnou otázkou sa dovolací súd rovnako zaoberal aj vo veci sp. zn. 2 Cdo 68/2017, sp. zn. 5 Cdo 201/2013, či sp. zn. 2 Cdo 95/2016.

15.9. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolateľkou nastolenú otázku dovolací súd už opakovane riešil. Žalovaná teda neopodstatnene namietala, že jej dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Nesprávne označenie dovolacieho dôvodu si musela byť žalovaná vedomá už len z toho dôvodu, že v iných veciach, nastoliac podobnú právnú otázku, túto podriadila pod režim dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (3 Cdo 19/2018, 3 Cdo 25/2019).

16. Nie bez významu v danej veci bol obsah samotnej dovolateľkou nastolenej otázky, majúcej základ vo výklade ustanovenia § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z.z.

16.1. Otázka - aká má byť výška náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe je vždy

závislá od výsledku posúdenia individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Vyplyva to predovšetkým z toho, že citované zákonné ustanovenie predstavuje normu s relatívne neurčitou hypotézou, ktorá nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktorá tak prenecháva súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, iba málo obmedzeného okruhu okolností. Pokiaľ je teda účelom § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zo širších hľadísk tiež to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej, právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky (akou je určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk (ktoré sú navyše dané iba príkladmo a sú limitované iba zhora, pozn.) postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj 3 Cdo 226/2017).

16.2. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že závery súdov pri posudzovaní nastolenej otázky sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov sudy viedli k prijatiu toho-ktorého rozhodnutia; dovolací súd je navyše v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (bod 14).

16.3. Vec posudzujúci senát dovolacieho súdu je toho názoru, že nie je možné precedenčne zaviazat' sudy ku konkrétnemu spôsobu rozhodovania pri existencii viacerých zákonných okolností (§ 17 ods. 3 písm. a/ až d/ zákona č. 514/2003 Z.z.), limitujúcich iba ods. 4 citovaného zákona, pretože tieto zákonné predpoklady sú vždy výsledkom posúdenia individuálnych skutkových okolností každej prejednávanej veci vo vzájomných súvislostiach.

16.4. Žalovaná v podanom dovolaní nabáda dovolací súd k zjednocujúcemu postupu podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch, čo je však nie celkom možné v podmienkach samotného dovolacieho prieskumu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Iniciovanie takéhoto postupu je možné spôsobom uvedeným v § 21 ods. 3 citovaného zákona. Podľa názoru vec posudzujúceho dovolacieho senátu však jadro nastoleného problému je možné primárne riešiť skôr v oblasti zákonodarnej činnosti (zmenou zákona) ako prostredníctvom súdnoaplikačnej praxe.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalobkyne na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.